Palatinus Aranka

A MUZSLYAI SZENTBÚCSÚ ÉS A TELEPÜLÉS LAKÓINAK BÚCSÚJÁRÓ SZOKÁSAI

Muzslyát 1890-ben telepítették. Öt évvel később, 1895-ben kezdték el összegyűjteni a pénzt a templom felépítésére. Az első plébános Sóka Ignác 1897-ben éppen a búcsú napján érkezett meg új szolgálati helyére, s itt szolgált 1943. február 1-jéig. Sok legendát meséltek róla a helybeliek, halála után is sokáig emlegették a köztiszteletnek örvendő lelkészt.

Az első szentbúcsú 1898. szeptember 11-én volt Mária neve napja ünnepén. A templom ekkor még nem készült el, ezért a misét a régi iskola tantermeiben tartották meg. Az ünnepi istentiszteletet Szabó Ferenc nagybecskereki esperes celebrálta, ekkor szentelték meg a falu bejáratánál álló feszületet is.

A múlt század utolsó évében kezdenek a templom és a paplak építéséhez. A költségeket a kincstár állta, az építéshez szükséges negyvenezer téglát a közbirtokosok biztosították. A paplak még ugyanabban az évben elkészült. 1891. szeptember 24-én a templom építése annyira előrehaladt, hogy a toronyra felkerülhetett az aranyozott kereszt. November 21-én megérkezett Novottny Antal közismert harangöntő munkája, melyet a főispán ajándékozott a falu közösségének. A négy métermázsás harangot Németh József temesvári püspök szentelte fel.

A templom 1902-ben készült el, a 380 négyzetméteres épületet szeptember 12-én szentelték fel. Még Ferenc József császár is hozzájárult a templom belső berendezésének költségeihez. A szentély feletti ajánlásban jól követhetők az elmúlt század rezsimváltozásai. Az eredeti szöveg így hangzott: *Magyarok királynéja, könyörögj a te hű népedért.* Ez 1919-ben így módosult: *Angyalok királynéja, könyörögj a te hű népedért.* 1948 után pedig ezt a szöveget írták föl: *Mária a keresztények segítsége, könyörögj érettünk.*

Új orgonára viszont már nem jutott, a jabukai templom orgonáját hozták át a faluba.

A MUZSLYAI SZENTBÚCSÚ

Sajnos, a plébániahivatalban nem tették lehetővé, hogy az írott forrásokat is áttanulmányozzam, ezért csak az idősek visszaemlékezésére, a régi nyomtatványokra, valamint a régi fényképekre támaszkodhattam írásom elkészítésekor.

A 17. században az ellenreformáció idején, a Szűzanya tisztelete jelentős volt Közép-Európában. A törökök ellen vívott fölszabadító csatákban is az Istenanya kegyelmét kérték. Amikor 1868. szeptember 13-án a törökök kétszázötvenezer katonával Karamusztafával az élen Bécset ostromolták, a hagyomány szerint Bécs városát maga a Szűzanya vette oltalmába. Bécs védői ellentámadásba lendültek, a törökök elmenekültek, maguk mögött hagyták még a harci lobogókat is. E csata emlékére ünneplik szeptember 12-ét Mária neve napjaként.

A muzslyaiak is hittek a Szűzanya szent és legyőzhetetlen nevében, ezért választották templomuk dedikációjának ezt az ünnepet. A búcsú az egyház tanítása szerint a megbocsátott után maradó, ideiglenes büntetés eltörlése. A búcsú elnyerésének három feltétele van: a búcsúnyerés szándéka, a kegyelem állapota, mert bűnbocsánat nélkül nem lehet szó a büntetés eltörléséről, valamint olyan cselekmények végzése, melyeket az egyház feltételül szab: gyónás, áldozás, imádkozás, bizonyos imák végzése a szentatya szándékára.

Bizonyos feltételekkel a már meghalt hívők is búcsúban részesülhetnek, ezért a búcsúsok az elhunytakért is imádkoznak minden alkalommal.

Búcsúnak nevezik a templom védőszentjének ünnepét is. Ha egy meghatározott szenthelyre búcsúnyerés céljából indulnak a hívők, azt zarándoklásnak nevezik. A muzslyai templom nem kegyhely, mégis a környék közkedvelt búcsújáró helye. Korábban gyalogosan érkeztek ide zarándokok. 1998-ban is sokan elmentek a muzslyai búcsúra. Sokan jöttek egyénileg, de csoportosan is. A rokonokhoz, barátokhoz jönnek ünnepelni. A templomba Máriához jöttek, sokan gyóntak, áldoztak, a békéért könyörögtek. Meghallgatták Huzsvár László becskereki püspök szentbeszédét. Magasztos lélekkel távoztak a miséről abban a tudatban, hogy búcsút nyertek.

A továbbiakban három adatközlőm visszaemlékezését közlöm, melyekből viszonylag pontos képet kapunk a muzslyai búcsúról, valamint a búcsújáró szokásaikról.

Juhász Mária nyugdíjas Erzsébetlakon (Belo Blato) született 1930. március 21-én. Sokszor zarándokolt a muzslyai szentbúcsúra.

Nyolcéves volt, amikor először indult gyalog a búcsújárókkal. 1938. szeptember 21-én, vasárnap reggel 8 órakor, Mária Szent Nevének tiszteletére indultak a keresztaljjal. Elöl a férfiak vitték felváltva a keresztet, a lányok pedig a lobogókat. Nem volt külön énekescsoport, hanem mindenki buzgón együtt énekelt.

Indulás előtt elmondtak egy miatyánkot, üdvözlégy Máriát. Kérték Szűz Mária közbenjárását, hogy útközben óvja meg őket minden veszedelemtől és bajtól. Vezérelje őket a búcsújáró helyre.

Útközben teljes szívből, fölváltva imádkoztak és énekeltek. A rózsafüzért többször elimádkozták. Nem volt szabad beszélgetni, nevetgélni, mert akkor büntetés következett. A csoportvezető a feszületet a földre fektette, a bűnös

térden állva háromszor körüljárta, megcsókolta a Jézuskát, bocsánatot kért, és ígéretet tett, hogy többé nem vétkezik.

A szántóföldeken keresztül, a nyári utakon, dűlőutakon mentek. Mindenki cipelte a saját cuccát.

Két óra gyaloglás, vezeklés után, énekszóval és imával az ajkukon, bevonultak a virágdíszbe öltöztetett templomba, ahol az oltár előtt a pap fogadott külön-külön minden vidékről érkező csoportot. Keresztaljjal érkeztek Nagybecskerekről és a környező falvakból: Lukácsfalváról, Écskáról, Szentmihályról és Szajánból. Még Zsigmondföldről (Lukićevo) és Lázárföldről (Lazarevo) is jöttek az ott élő katolikus németek.

Tíz órakor kezdődött a búcsúi szentmise. A helybeli pap misézett. A későbbi években már több vendégpap, sőt a püspök atya is misézett, és kiosztotta a búcsúi áldást.

A szentmise után felkeresték az ismerősöket, rokonokat. A háromórai vecsernye után elindultak haza. Szívük tele volt örömmel, hittel, reménnyel és szeretettel. Hittek az Istenben, reméltek az imameghallgatásban. Tiszta szívvel, szeretettel imádkoztak, és énekelték a szebbnél szebb Mária-énekeket.

Amikor hazaértek, a feszületet, a lobogókat bevitték a templomba, és hálaadó imát mondtak az Istennek, hisz megsegítette őket, békében megjárták a muzslyai szentbúcsút.

Juhász Mária elmondta azt is, hogy a második világháború után, vagyis a felszabadulás után még egy-két évig élt a búcsújárás, majd betiltották a keresztalji búcsújárást. A feszületet nem volt szabad kivinni a templom keretein kívül, nem volt szabad vele végigmenni az utcákon.

Az emberek – a hívők továbbra is zarándokoltak csoportosan a búcsújáró helyekre, de az már nem volt olyan megható és ünnepélyes, mint mikor gyalog, keresztaljjal, imádkozva és énekelve haladtak, vezekeltek napokig.

A MUZSLYAI BÚCSÚJÁRÓK A KEGYHELYEKEN

A muzslyaiak ismert búcsújárók voltak. Kegyelettel, gyalog járták a nevezetes kegyhelyeket. Így eljutottak Tekijára, Töröktopolyára, Doroszlóra, még Radnára is. Fényképek bizonyítják. Autóbusszal szervezetten eljutottak Szent Péter sírjához, Medugorjéba, a lourdes-i Mária-kegyhelyhez. Továbbra is zarándokolnak autóbusszal Töröktopolyára és Doroszlóra a Szűzanyához imádkozni, közbenjárását kérni.

Kapás Piroska, nyugdíjas, 1924. május 13-án született Muzslyán. Többször volt búcsújáráson. Nyolcéves volt, amikor először ment Tekijára édesapjával, Mezei Andrással, aki az egyik parasztkocsit hajtotta.

A következőkre emlékezik vissza:

– Tekiján Havas Boldogasszony napján, augusztus 5-én van a búcsú. Mi 1932. augusztus 3-án reggel hét órakor gyalog indultunk, kb. százan. Harangszóval kísértek ki bennünket.

A menet élén vitték a virággal díszített feszületet, a két kislobogót és a négy nagylobogót. Az egyik kislobogót én vittem, a másikat Vidács Mariska. A nagylobogókat Zsidai Kati, Móra Mári és a két Bognár lány vitték. A csoportvezetők szintén az élen mentek. Ezek Maruzs Jóska bácsi, aki temetése-

ken a pappal járt búcsúztatni a halottakat, és a lánya, Sarnyai Piros néni. Ő a Mária-lányok anyja volt.

A menet végén négy-öt sátoros kocsi haladt. Vitték az élelmet, a betegeket – akik gyógyulni mentek – és a lobogókat, amikor leakasztották a nyelükről, mert kifáradtak a lobogóvivők.

Útközben szépen kellett viselkedni. Ha valamit nem úgy csináltunk, ahogy kellett, nem jól imádkoztunk, beszélgettünk, nevetgéltünk, büntetés következett. A két nagylobogót Maruzs Jóska bácsi keresztbe tette, mégpedig ott, ahol leggöröngyösebb volt az út, és a büntetettnek térden állva háromszor meg kellett kerülnie.

Útirány: Stajićevo, Titel, a zsablyai kompon is átmentünk. A szántóföldeken keresztül, a dűlőutakon mentünk. A tanyákon szépen fogadtak bennünket a szerb parasztok. A Jézuska elé szórtak búzát, szilvát. Volt, ahol dinnyével is megkínáltak.

Beesteledett, amikor Zsablyára értünk, a templom elé. A szomszédos házban éppen csépelt a gép. A vacsora bableves volt. Megkínáltak bennünket. Mindenkinek jutott, aki csak elfogadta. Az árokban ülve aludtunk. Nem volt ott olyan nagy alvás. Már reggel öt órakor indultunk tovább Újvidék felé. Lerövidítettük az utat, szántókon, nyári utakon mentünk. Útközben imádkoztunk és Mária-énekeket énekeltünk.

Újvidékre a központi katolikus templomba mindig pontosan két órakor értünk. A templomajtóban mindannyian letérdeltünk, és úgy mentünk térden állva a főoltárig – így vezekeltünk.

Estefelé átmentünk Szentannára. A kis falu egy templomból és egy sor házból állt. Itt voltak a stációk is, Jézus Krisztus szenvedéseinek állomásai. A házsorral szemben, az utca másik oldalán diófákkal szegélyezett hosszú árok. Ott aludtunk. A diófák megvédtek az esőtől, mert előfordult az is, hogy esett az eső. Emlékszem, egyszer olyan zivatar kerekedett, hogy fölfordította a sátoros kocsikat is. Szentannán megtelt vízzel az árok, annyi eső esett, nem tudtunk ott aludni. Beengedtek bennünket a házakhoz. A stációknál elvégeztük a keresztúti ájtatosságot. A falu végén volt egy magas aranykereszt. Azt mesélték, hogy harc közben ott süppedt el lovastul a török szultán.

A zarándokútra mindig velünk jött cigány Etel néni. Nem emlékszem már, hogy muzslyai volt-e vagy városi. Amikor útnak indultunk, egészséges volt, jól bírta a gyaloglást. Újvidéknél elsietett, elhagyott bennünket. Amikor megérkeztünk Tekijára, volt mit látni. Etel néninek keze-lába bekötözve! Ott kéregetett a többi koldussal a templom körül. Haza szintén velünk jött, már semmi baja sem volt.

Másnap reggel átmentünk Tekijára. A sarkon volt egy óriási, háromágú nagy odvas fa. Annak a közepében volt Szűz Máriának az a képe, amelyet a golyók csoda következtében nem jártak át a törökökkel folytatott harcokban. Harc közben nagy csoda történt, úgy mesélték. Megjelent a Havas Boldogasszony. Nyár közepén, hirtelen nagyon hideg lett, és sok hó esett. A törökök megfagytak. A Havas Boldogasszony megmentette a mi népünket.

A Duna szélén van egy forrás, azt mondták, hogy gyógyforrás. Sokan meggyógyultak, akik ittak belőle. Mi is, míg ott tartózkodtunk, abból ittunk, és mosakodtunk benne.

Tekijai búcsújárók 1932-ben

Tekijai búcsújárók 1937-ben

A templomban az oltár háta mögött rengeteg mankó, hajtű, csat, rózsafüzér, aranylánc, gyűrű, emléktárgy volt. Azt mondták, azok hagyták ott, akik meggyógyultak. A Havas Boldogasszony sok csodát tett, sok embert meggyógyított.

Az oltár elé sok pénzt raktak a búcsújárók. Annyi pénzt még nem láttam egy rakáson. Nem győzték kihordani a sekrestyések.

A templom oldalánál volt egy nagy tér, náddal lefödve. Ott várakoztunk, és végeztük a szentgyónást. Teljes búcsút az nyert, aki megbánta bűneit: gyónt, áldozott, imádkozott és vezekelt.

A szentmise több nyelven folyt. Még éjjel is. Nem aludtunk. Sokat imádkoztunk. A rózsafüzért is meg a lourdes-i kilencedet is többször elimádkoztuk. A betegek gyógyulásáért kértük a Havas Boldogasszony közbenjárását.

Hazafelé is ugyanazon az úton haladtunk, amelyen mentünk. Hetedikén, késő délután értünk haza.

BÚCSÚJÁRÁS TÖRÖKTOPOLYÁRA

Ugyanabban az évben, alig hogy hazaértünk Tekijáról, augusztus 14-én mintegy kilencvenen Töröktopolyára zarándokoltunk.

A csoportvezetők Maruzs Jóska bácsi és a lánya, Sarnyai Piros.

A virágkoszorúval díszített feszületet a Bognár gyerek vitte. Én a kislobogót vittem, idősebb koromban már a nagylobogót. A menet végén ott volt édesapám a sátoros parasztkocsival. Cigány Etel néni ide is velünk jött. Itt is kéregetett a templom előtt.

Indulás előtt mindannyian imádkoztunk a plébánossal. Reggel hét órakor indultunk. Megkondultak a harangok, az indulást jelezték, míg el nem hagytuk Muzslyát, szüntelen zúgtak. Az egész falu tudta, hogy mennek a búcsújárók. Az utca, amelyen haladtunk, megtelt emberekkel. Kértek bennünket, értük, helyettük is imádkozzunk.

Útirány: Szentmihály, Basahíd, Töröktopolya. Útközben állandóan imádkoztunk és énekeltünk. Így az idősebb asszonyoknak nem volt alkalmuk pletykálni.

Az út menti kereszteknél, a templom előtti feszületnél megálltunk, elmondtunk egy miatyánkot, üdvözlégy Máriát, hiszekegyet és Mária-énekeket énekeltünk. Maruzs Jóska bácsinál volt a könyv, ő vezényelt, mikor mit kell énekelni, imádkozni.

Basahídnál a templom előtt töltöttük az éjszakát. Akadtak kedves emberek is, akik az ismeretlen búcsújárókat beengedték az udvarukba, almával, szilvával kínáltak. Így a friss, puha szalmán aludtunk. Reggel korán indultunk tovább. Amikor megérkeztünk Töröktopolyára, a templom körül már nagy tömeg volt. Más falvakból is jöttek búcsújárók, zarándokok.

A templomajtóban letérdeltünk, és a főoltárig térden állva mentünk imádkozva, hálát adva a jó Istennek, hogy szerencsésen megérkeztünk a Nagyboldogasszony kegyhelyéhez. A kegyképnél is imádkoztunk. A betegek egészségük visszanyeréséért imádkoztak. Azt mesélték, itt is sok csodát tett a Nagyboldogasszony. Sok gyereket és felnőttet, sántát, világtalant meggyógyított.

Később kimentünk a templom melletti nagy kertbe. Ott voltak a stációk. Elvégeztük a keresztúti ájtatosságot.

Az odvas fa a Mária-kegyképpel

Havas Boldogasszony

Töröktopolyai búcsújárók 1932-ben

Meggyóntunk. A szentmisén áldoztunk. Mise után indultunk haza, azon az úton, amelyen jöttünk. Ugyanúgy buzgón imádkoztunk, mint menet közben. 16-án este értünk haza. Másnap reggel korán siettünk a hajnali misére, mert az a búcsújárókért volt.

Gyermekkoromban ötször voltam gyalog Tekiján, és háromszor Töröktopolyán. Később már vonattal mentünk Tekijára, Töröktopolyára pedig autóbusszal.

Turányi Péter földműves Muzslyán született 1914. október 13-án. Mint fiatal legényke kétszer Töröktopolyán és egyszer Tekiján volt búcsújáráson.

A következőket mesélte:

– 1928-ban tizennégy éves legényke vótam, amikó elősző möntem gyalog Töröktopolyára a búcsújárókkal. Nagy tisztségbe vótam, a virágkoszorúva díszített Jézuskát, a feszületöt vittem. Fölváltva vittük. Rajtam kívül vitte Kasza Illés, Csányi Feri mög Fehér Feri. Egy korosztály vótunk. Egész idő alatt összetartottunk.

Töröktopolyán a búcsú augusztus 15-én van, Nagyboldogasszony napján. Mi 14-én röggel hét órakó indútunk Muzslyárú. Kikésért bennünket a plébános – Sóka bácsinak neveztük –, a szülők mög a hívők, akik otthon maradtak. Az én édösanyám nem együtt, hanem rábízott Véránkra, a tüllem tizenöt évvel öregebb unokatestvérömre. Olyan hetven–nyócvanan indútunk, a harangszóva. A harangok addig szótak, míg ki nem értük a falubú.

A búcsúvezető Maruzs Jóska bácsi vót.

A mönet élin én átam nagy boldogan, vittem a feszületöt. Mellettem mönt Maruzs bácsi. Következtek az énekös asszonyok, majd a többiek. A legvégin négy parasztkocsi vitte az élelmet, vizet – egyszóva a poggyászt. Az idősebbek, betegök, ha kifárattak, fölváltva fölülhettek a kocsis mellé. A kocsisokra jó emlékszöm. Javabéli parasztembörök vótak: Juhász Illés, Gyömbér Jani, Somorai Pista bácsi. Má nem emlékszöm ki hajtotta Maruzs Jóska bácsi kocsiját.

Szentmihálynak möntünk. Útközbe, akik az utcán álltak, a nezöktű Maruzs Jóska bácsi pörsölyözött. Aki mögcsokóta a Jézuskát, az fizetött. Isten fizessön mög, Isten fizessön mög – szórogatta Jóska bácsi.

Sok érdekös dógok történtek mönet közbe. Mindig a határon, rétekön körösztű möntük. A kukorica má ölég nagy vót. Amikó a nagylányok, Zsidai Kati mög a többiek bemöntek a kukoricába, mi legényök is gyorsan möntünk utánuk. Leseköttük.

Amikó beértük Tordára, bemöntűk a templomba. Imádkoztúk. Besötétödött. Ott hátuk. Akinek vót ismerőse, hozzátartozója az ott, akinek nem vót, az a templom körű üve alutt, ha nem fért be a kántor úr lakásába.

Emlékszöm, útközbe történt. A tordai határba egy csikó beleesött a gémeskútba. Mi, a négy legény, segítöttük kihúzni. Még jutalmat is kaptúk, amire igazá büszkék vótuk.

Mindig a határon körösztű möntűk, rövidítöttük az útat. A mise kezdete előtt értük Töröktopolyára. Bemöntűk a templomba. Imátkoztúk. Azt mesélték, hogy Töröktopolyán a templom falá, egy sarokba mögjelönt Szűz Mária a kis Jézuskáva. Mi egyre néztük, néztük azt a helyet, de nekünk nem jelönt mög. Azt is mesélték, hogy mán nagyon sok betegöt möggyógyított a Nagyboldogasszony.

Töröktopolyai búcsújárók 1936-ban

Mögláttuk, kilestük, amikó Somorai Pista mög Juhász Illés a pörsölybű kivöttek pézt. Ittak rajta pálinkát a kocsmába. Senkinek se szótúnk egy szót se. Hallgattúk.

A mise után eltüntűk. Elmöntűk a kocsmába, kugliztúk. Mi négyen. Amikó visszaértűk, Véránk azt mondta, mög löszűk büntetve. Ami azt jelöntötte, hogy lefektetik a Jézuskát, mégpedig ott, ahun leggöröncsösebb az út, és térdön álva háromszó mög köll kerűni. Én azt montam Véránknak, no jó, de akkó Pétör mög Illés bácsit is mög köll büntetni, mert a pörsölybű loptak pézt pálinkára. Ezt Véránk biztos visszamonta, így a büntetés emaratt.

Harmadnap értűk haza. Amikó Muzslya kezdetire értűk, mögszólatak a harangok. Addig szótak, míg a templomhon nem értűk. Ott má vártak bennűket a plébánossa, Sóka bácsiva a zélen.

ADATKÖZLŐK

Kalapis Mária 54 éves háziasszony
Fiser István 88 éves földműves
Putyora Antal 76 éves földműves
Samu Katalin 57 éves háziasszony

IRODALOM

ERŐS Lajos
1993 Adalékok a Zrenjanini-Nagybecskereki Egyházmegye történetéhez. Tóthfalu

KARL Miklós
1993 A dűlőutak szorgos népe. Adalékok Muzslya százéves történetéhez 1890–1990. Újvidék